

Психолого-лінгвістична експертиза як інструмент доказування у кримінальному провадженні

Судова експертиза – це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду (ст. 1 Закону України «Про судову експертизу»).

Одним із видів судових експертиз є психолого-лінгвістичні експертизи,

котрі покликані тлумачити і роз'яснювати значень і походження слів, словосполучень, стійких виразів фразеологізмів (ідіом); інтерпретувати основне і додаткове значення мовлення; здійснювати тлумачення тверджень тексту документа для встановлення того, які варіанти їх розуміння можливі у сучасному дискурсі і тд., на відміну від лінгвістичних експертиз, котрі покликані лише тлумачити слова та їхнє значення, без аналізу можливого вкладання інших сенсів у слова.

Комплексні психолого-лінгвістичні дослідження охоплюють експертні ситуації, пов'язані із встановленням змістовних характеристик тексту та психологічних характеристик мовленнєвої поведінки учасників комунікативної взаємодії задля з'ясування особливостей спрямованості повідомлюваної інформації.

З метою об'єктивного дослідження застосовуються знання з різних експертних галузей – лінгвістики (аналіз особливостей мовлення та змістових характеристик текстів) і психології (особливості поведінки учасників комунікативної дії), що дозволяє більш докладно і ретельно вивчати текстові та аудіо- і відеоматеріалів у різних аспектах.

Однак відомі такі випадки, коли такі види експертиз можуть проводитися лише з аналізу змісту наданих фахівцю текстів, наприклад копій протоколів зі стенограмами за результатами проведення НС(Р)Д – аудіо- відеофіксації без прослуховування запису мовлення, що, на нашу думку, не може точно встановити дійсний сенс, висловлених слів і думок особи, оскільки емоційне забарвлення може цілком змінити значення ніби-то «абсолютних» слів за своїм значенням.

Отже, виникає питання: чи дійсно відповідна експертиза відображає об'єктивну реальність, та може бути використана як доказ у кримінальному провадженні? Даний метод отримання доказів, як і всі інші, покликаний допомогти об'єктивному розгляду справи судовою гілкою влади, тому має проводитися всебічний та повний аналіз вихідних матеріалів.